

עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין
The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

אור

פרשת וילך

המלך

חשיבות האוירה בבית והשפעתה:

דברים פרק לא פסוק (יב) תקהל את העם האנשים והנשים והנפף ונרנך אשר בשעריך למען ישמעו ולמען ילמדו ויראו את יקוק אלהיכם ושמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת: (יג) ובניהם אשר לא יידעו ישמעו וילמדו ליראה את יקוק אלהיכם פליהימים אשר אתם חיים עליה עד מה אשר אתם עבדים את ה' יהי רצונך שמה לרשתה:

כבד בדרכם בכדי שיהיה להם הדרך קשה ומה טעם לצערם בכך?

השקפת עולם בחינוך הילדים:

כאשר נתבונן בכל בית יהודי מתמקם בתווך חינוך הילדים והשאלה שרבים חלוקים בה בשנים הראשונות של הילד שעדיין לא הגיע לחינוך האם יש משמעות או צורך להרגיל את הילד במצוות ובמעשים טובים ולקיימתו לבית הכנסת וכדומה או הנה לו שיגדל ויבין, יש המצדדים שאין צורך בהרגלים כל עוד לא הגיע לחינוך לא נדבר על אלה שחושבים שצריך לתת לילד עד שיבין מעצמו, ויש אשר חושבים שצריך להשקיע תשומת לב ולהשתדל מיום לידתו להרגילו במעשים טובים כי בכך הילד צומח עם הרגלים וקנינים טובים, ואכן תורתנו מצדדת כך שראוי לשתף אפילו יונקי שדיים בעליה לרגל ובהקהל ולהביאם ואף מקבלים שכר על כך כאשר נבאר.

תירוץ ראשון גדול המצווה:

ונקדים לכתוב כמה מתירוצי המפרשים שנאמרו בדבר, תירוץ ראשון אשר כתבו המפרשים שאמנם בלאו הכי היו מוכרחים להביאם שאין עם מי להשאירם אך כאשר הקב"ה מצהו הופכים למצווה ועושה בהביאם התינוקות ובכך גודל שכרם. וכ"כ בספר דברי דוד [חתן הב"ח].

תירוץ שני שבזכות תינוקות ינצלו:

עוד כתב הכלי יקר לתרין כיון שחג הסוכות הוא ראשון לחשבון העוונות ובכדי לזכות לך כפרה סליחה ומחילה תולים בקשתם בזכות תינוקות של בית רבן וגמולי חלב ויונקי שדיים להינצל ולזאת מצרפים אותם. וכ"כ בספר צידה לדרך [תלמידי הלבוש].

דברי חז"ל על הבאת הטף:

הנה חז"ל הקשו ותרצו במסכת חגיגה דף ג ע"א תנו רבנן: מעשה ברבי יוחנן בן ברוקה ורבי אלעזר (בן) חסמא שהלכו להקביל פני רבי יהושע בפקיעין, [באד"נ פ"ח הוסיף לעת זקנותו] אמר להם: מה חידוש היה בבית המדרש היום? אמרו לו: תלמידך אנו, ומימך אנו שותין. אמר להם: אף על פי כן, אי אפשר לבית המדרש בלא חידוש, שבת של מי היתה? – שבת של רבי אלעזר בן עזריה היתה. – ובמה היתה הגדה היום? אמרו לו: בפרשת הקהל. – ומה דרש בה? הקהל את העם האנשים והנשים והטף אם אנשים באים ללמוד, נשים באות לשמוע, טף למה באין? כדי ליתן שכר למביאייהן. – אמר להם: מרגלית טובה היתה בידכם ובקשתם לאבדה ממני. [באד"נ הוסיף אלמלא לא באתם אלא לשמוע דבר זה די]. וכבר קדם לבאר כך בתרגום התנא יונתן בן עוזיאל. ובירושלמי הוסיף במסכת סוטה פרק ג הלכה ד אמר להן אין הדור יתום שרבי אלעזר בן עזריה שרוי בתוכו.

שאלות:

- א** שואלים המפרשים כמה נפשך אם מדובר בטף שהגיע לחינוך כפירוש הרמב"ן ועוד אם כן מה התקשה רבי יהושע בפסוק עד ששמה במרגלית הטובה הרי הדבר פשוט וברור והגיוני שחייבים לחנך את בניהם?
- ב** עוד שואלים אם כן מדוע רבי אלעזר בן עזריה אמר ליתן שכר למביאייהן ולא יותר פשוט לחנך בניהם?
- ג** עוד שואלים ואם נפרש שמדובר שהטף לא הגיעו לחינוך הרי מוכרחים להביאם כיון שלא נשאר אף אחד בבית לשמרם וכיצד ישארו לבד?
- ד** ועוד קשה כיון שאינם ראויים לחינוך ולא מבינים הרי זו בקשה דומה שהיו מתבקשים להביא משא

עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

תירוץ שלישי לבאר פטירת תינוקות:

עוד כתב הש"ך על התורה שהיה קשה לרבי יהושע על תינוקות שנפטרים מה התועלת בהולדם בעולם אם לא זכו ללמוד תורה ולקיים מצוות לאיזה תכלית נולדו? ובדרשת ראב"ע התיישב לו כיון שיש שכר להורים שמביאים אותם נמצא שהתינוקות נועדו להרבות זכויות להורים ובכך יש תכלית בכיאתם לעולם.

תירוץ רביעי השפעת המביבה על התינוקות:

ונלע"ד עוד ליישב ולבאר טעם מצוות הבאת תינוקות ויונקי שדיים ולתת שכר למביאייהן הוא מפני שהאוריה המראות והקולות משפיעות לטובה על התינוקות והדברים עושים עליהם רושם ומקדשים אותם ובכך מצליחים בחינוכם לכשיגדלו. וכבר אמר ריב"ז במסכת אבות פרק ב משנה ח חמשה תלמידים היו לרבן יוחנן בן זכאי ואלו הן רבי אליעזר בן הורקנוס ורבי יהושע בן חנניה וכו' הוא היה מונה שבהן רבי אליעזר בן הורקנוס בור סיד שאינו מאבד טפה רבי יהושע אשרי יולדתו. הרי ששיבה את רבי יהושע אשרי יולדתו ופרשיי מסכת אבות פרק ב משנה ח אשרי יולדתו. שהיה בקי בכל דבר למוד ויועץ וקרוב למלכות ואני שמעתי לפי שאמו גרמה לו שיהיה חכם שכל הימים שעברתו אמו היתה מחזרת בכל יום על כל בתי מדרשות שהיו בעיר ואומרת להם בבקשה מכם בקשו רחמים על העובר הזה שיהיה חכם. כגמרא ירושלמי: אבל הרשב"ץ הביא עוד בירושלמי יבמות פ"א ה"ו, יונתן בן הרכינוס קרא עליו את מי יורה דעה, זכור אני שהיתה אמו מולכת עריסתו לבית המדרש בשביל שיתדבקו אזניו בדברי תורה: הראת לדעת שהשבה לאמו שכבר מקטנותו שמרה על אוזניו לשמוע דברי תורה בכדי להשפיע עליו מקדושת התורה ודבר זה זיכה אותו לחכמת התורה יותר מחבריו. ולזאת שמח רבי יהושע בדרשת ראב"ע אשר שיבה את מה שעשתה לו אמו. כך שמח שהיום מגלים במחקרים של הפסיכולוגיה עד כמה התינוק מיום לידתו מושפע מהמביבה וכל הנעשה במביבתו גורם לגרויי החושים והדברים באים לידי ביטוי בגדילתו, כבר חז"ל מקדמת דנא

לימדונו שהגם שהתינוק אינו מבין ולא מגיב למה ששומע או רואה אך ההשפעה היא מאוד גדולה, ולפי המחקרים התקופה הראשונה היא בעלת השפעה הכי גדולה על האדם, ולזאת אשרי יולדתו שהחכימה לעשות כן לבנה דבר שלא עשו אחרים ובכך זכה לחכמה יתירה. וכן מצאתי שכונתני לדברי המשך חכמה דברים (פרשת וילך) פרק לא פסוק יב:

וכן ראיתי שבדרך זו כתב מרן הבן איש חי ליישב שאלה אחרת. בספר בניחו בן יהוידע (בהגיגה דף ג) שם נשים באות לשמוע טף למה באים. קשה ממה נפשך אם נשים מבינות הדרשה, נמצא הן בכלל האנשים שבאין ללמוד, ואם אינן מבינות א"כ גם על הנשים יש לשאול למה באות, דשמיעה בלי הבנה מה תועלת יש בה? ונראה לי בס"ד דשמיעה לנשים אף על פי שאינן מבינות הדברים יש להן בה תועלת.

והוסיף הפנים יפות דברים (פרשת וילך) פרק לא פסוק יב לבאר מדוע אמר עליו אשריך אברהם שראב"ע דרש כך, וז"ל וכבר כתבנו בפתחת ספר [קידושין אות כ] במ"ש על דראב"ע טף למה באין ליתן שכר למביאייהם אשריך אבינו אברהם שראב"ע יצא מחלצין [ילק"ש ירמיהו רצה] היינו משום שמצינו גבי אברהם כתיב [בראשית יח, יט] כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמר דרך ה' לעשות צדקה ומשפט למען הביא ה' על אברהם את אשר דיבר עליו עכ"ל.

בית שלא נשמעין בו קול תורה:

עוד כתב הבן איש חי לבאר הגמרא בעירובין דף יח ע"ב בבניחו בן יהוידע שם כל בית שנשמעין בו דברי תורה בלילה אינו נחרב. נראה לי בס"ד וכו' ולכן אם האדם עוסק בתורה בלילה בביתו ששם אשתו, דאף על פי שהיא אינה לומדת היא שומעת, ואפילו אם היא ישנה וגם אינה מבינה, נשמעת שומעת דברי תורה וקולטת אותם, וכמ"ש על ריב"ח אשרי יולדתו, שהיא גרמה לו להתחכם בתורה, דאחר שילדה אותו נמלה עריסה שלו והנחתו בבית המדרש, אמרו לה מה טיבו של קטן זה בבית המדרש דאינו שומע ואינו מבין, ותאמר

עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

מקרה למדים מכאן על השפעת ההינוך והסביבה על התינוק ממראות עיניו ושמיעתו דבר של קדושה.

כי מציון תצא תורה:

ומעין זה מבואר במסכת בבא בתרא דף כא ע"א בתחילה התקינו שיהו מושיבין מלמדי תינוקות בירושלים, מאי דרוש? כי מציון תצא תורה. וכתבו בעלי התוספות לבאר במסכת בבא בתרא דף כא ע"א כי מציון תצא תורה – לפי שהיה רואה קדושה גדולה וכהנים עוסקים בעבודה היה מכוון לכו כדברי ליראת שמים וללמוד תורה כדדרשי' בספרי למען תלמד ליראה וגו' גדול מעשר שני שמביא לידי תלמוד לפי שהיה עומד בירושלים עד שיאכל מעשר שני שלו והיה רואה שכולם עוסקים במלאכת שמים ובעבודה היה גם הוא מכוון ליראת שמים ועוסק בתורה.

מעשה אבות סימן לבנים יעקב פיצל המקלות:

ומצאנו דוגמה לזה במעשה יעקב אבינו בכדי להתגבר על מעשה המרמה של לבן פיצל המקלות כמבואר בראשית (פרשת ויצא) פרק ל פסוק (לח) וַיִּצַג אֶת־הַמִּקְלוֹת אֲשֶׁר פָּצַל בְּרֶהֱטִים בְּשִׁקְתוֹת הַמָּיִם אֲשֶׁר תָּבֵאֲןָ הַצֹּאֵן לְשִׁתוֹת לְנֹכַח הַצֹּאֵן וַיִּחַמְנָה בְּבֹאֵן לְשִׁתוֹת:

וכתב הספורנו בראשית (פרשת ויצא) פרק ל פסוק לח לנכח הצאן. והיה מציג המקלות לעיני הצאן כדי שיוסתכלו כחדוש פעולת המציג ותצוייר בדמיונם בעת ההריון כי הצוייר בכח המדמה בעת הריון יפעל על הרוב בנולד דמות דבר המצוייר: הראת לדעת עד כמה יש השפעה על הצאן ממראה עיניהם וכך התכונה אצל האדם שמושפע ממראות עיניו לטוב ולמוטב. כאשר מסופר על החטא הראשון בבריאה על ידי הוה אשר הנחש הכשילה מפני שאמרה בפרשת בראשית פרק ג פסוק (ו) וַתֵּרָא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמֵאֲכָל וְכִי תֹאֲחֶהְיָוּא לְעֵינַיִם וְנִחְמַד הָעֵץ לְהַשְׁפִּיל וַתִּקַּח מִפְּרִיָו וַתֹּאכַל וַתִּתֵּן גַּם־לְאִשְׁתָּהּ עִמָּהּ וַיֹּאכְלוּ:

טעמו של רבי יוסי בן קיסמא לגור במקום תורה: ובזה יובן היטב דברי התנא במסכת אבות פרק ו משנה ט אמר רבי יוסי בן קיסמא פעם אחת הייתי

להם כדי שיכנסו דברי תורה באזניו, ועדיין מה תועלת בזה כיון דאינו מבין, ופרשנו בס"ד בענין כי נשמתו מבינה וקולטת דברי תורה, והארכתי בזה בדרשותי בס"ד. נמצא גם אדם שאינו מבין או אם הוא ישן מרויח מדברי תורה שלומדים סמוך לו, דאף על גב דאיחו לא חזי מזליה חזי עכ"ל.

וכן הביא בספר דף על הדף מסכת הגיגה דף ג ע"א והנה בספורנו (דברים לא, יג) כתב: וביניהם אשר לא ידעו, ישמעו שמיעת האוזן ע"כ. והיינו כמש"כ הרה"ק רמ"מ מפילוב זצ"ל בספרו הנפלא מדרש משה (פר' קדושים – תר"ע) דר"ל שהנשמה של הטף שומעת אפי' שהם קטנים ואינם מבינים ע"ש דבריו הנפלאים, וראה במשך חכמה (פר' וילך) שהביא לזה דברי הירושלמי (סופ"ק דיבמות) בהא שהכניסו את עריסתו של ר' יהושע בן חנניה לבית המדרש כדי שישמעו אוזניו דברי תורה ע"ש. וכן בשפתי צדיק (פר' וילך אות ח) ע"ש. וראה גם בספר החיים לאחי המהר"ל זצ"ל (ח"ב פרק ב) שכתב כן דעצם שמיעת הד"ת הוא תועלת לקמן ע"ש עוד מש"כ. וראה עוד בלקוטי אש (ח"א עמ' רס"ו – ז) בזה דברים יקרים.

איסור השמעת שירי עגבים לתינוק:

ומטעם הנ"ל כתב החפ"ץ חיים בשער הציון סימן תקס ס"ק בה ומיהו כבר הזהיר השל"ה ושאר ספרי מוסר שלא לומר שירי עגבים לתינוק, שזה מוליד לתינוק טבע רע, ובלאו הכי נמי איכא איסורא בשירי עגבים ודברי נבלות, דקא מגרי יצר הרע בנפשיה, ושומר נפשו ירחק מזה ויזהיר לבני ביתו על זה [מאמר מרדכי]:

הבאת תינוקות לבתי הכנסת:

ומכאן כתבו בעלי התוספות מסכת הגיגה דף ג ע"א כדי ליתן שכר למביאייהו – ועל זה סמכו להביא קטנים בבית הכנסת. בהיות ומבואר שיש שכר להביא הטף בהכרח שיש בזה תועלת לתינוקות ולכן נותן שכר למביאייהו. ואמנם עיין בזה בפוסקים שהאריכו בזה או"ח סימן צח במ"א, וכן שו"ע סימן תרפ"ט ס"ו. ומכל מקום ברור שהדבר תלוי במציאות אם מפריעים או לא, ובכל

עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

ואבנים טובות ומרגליות שבעולם איני דר אלא במקום תורה. היות וחז"ל לימדו אותנו שהאדם מושפע מסביבתו וממראות עיניו, היא רבה, ולכן אמרו (מגילה כה, א): "אסור לאדם להסתכל בפני אדם רשע", כי הוא משפיע על המסתכל בפניו.

מהלך בדרך ופגע בי אדם אחד ונתן לי שלום והחזירתי לו שלום אמר לי רבי מאיזה מקום אתה אמרתי לו מעיר גדולה של חכמים ושל סופרים אני אמר לי רבי רצונך שתדור עמנו במקומנו ואני אתן לך אלק אלהים דינרי זהב ואבנים טובות ומרגליות אמרתי לו בני אם אתה נותן לי כל כסף וזהב

מוסר השכל:

עלה בידנו ללמוד אחד מהנושאים החשובים בכל בית יהודי הרוצה לזכות לעצמו וליוצאי חלציו ללכת בדרך התורה והיראה ולגדל ולחנך דור ישרים מבורך חייבים שיתנו את הדעת על הסביבה בבית מה רואים ומה שומעים בהיות וכל אדם כאשר הוא מיום לידתו ועד סוף ימיו מושפע מהסביבה אשר רואה ושומע, ולזאת הגדירו חז"ל בית שאין נשמע בו קול תורה סופו חרב הכוונה רוחנית, ואילו משמיעים דברי תורה שירי קודש ותמונות של צדיקים תלויים בקירות הבית הדבר משפיע על כל בני הבית לטובה, ולא כאותם טועים שהושבים שבגיל הרך אין כלל השפעה מאחר ואינם מבינים ומשמיעים שירי עגבים או מדברים בבית בצעקות וק"ו כאשר אין נזהרים בלשונם וכדומא כל דבר משפיע על בני הבית, ועוד יותר הגדילו היום לעשות בכדי לתת שקט להורים נותנים לילדים לראות סרטוני אלימות ואין ספק שדבר זה משפיע על נפש הילד וכפי המחקרים המתפרסמים בעולם אפילו גויים הגיעו להבנה כי כל המראות הקשות הורסות את הינוך הילד ומרגילות אותו לאלימות, ולזאת החכם עיניו בראשו לתת את הדעת גם כאשר יש איזה ויכוח לא יעשה בפני בניו, ולהשתדל תמיד להשמיע בבית שיעורי תורה ושירי קודש ושמחה מכלי התקשורת בכדי שהבית יהיה מושפע מאנרגיות טובות אפילו שלא שומעים בריכוז את השיעורים העיקר שישמעו דברי תורה בבית, ועל ידי זה זוכים לגדל דור ישרים מבורך וזוכים לראות נחת מיוצאי חלציהם בשמחה ובששון וטוב לבב.

החותם בברכת שבת שלום ומבורך וגמר חתימה טובה

הצב"י מרדכי מלכא עיה"ק אלעד ת"ו

